

НАУКОВИЙ ПРОЕКТ

УДК 001.89:37(477)(062.13)

АЛЛА БОЙКО
(Полтава)

ПОЛОЖЕННЯ ПРО НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ УКРАЇНІСТИКИ (ПРОЕКТ)

У попередньому Збірнику наукових праць Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. Серія «Педагогічні науки» – Полтава, 2010. – Випуск 2. – С. 157-167 – нами було обґрунтовано «Концепцію науково-дослідного інституту педагогічної україністики», у цьому числі часопису публікуємо її теоретико-технологічний концепт «Положення про науково-дослідний інститут педагогічної україністики», створення якого плануємо в Полтавському регіоні.

1. Загальні положення та основні напрями діяльності

1.1. Науково-дослідний Інститут педагогічної україністики (далі інститут) є суб'єктом науково-дослідної діяльності, яка здійснюється за найважливішими, розробленими нами напрямами педагогічної україністики, що є провідними і специфічними, зважаючи на об'єктивні дані та можливості Полтавського регіону як гуманітарного Центру багатой духовної скарбниці України.

Розбудовуючи свою державу, прагнемо утворити відповідний науково-виховний простір як складник багатой культури України. Це сприятиме розвитку педагогічної думки – сукупності «суспільних уявлень і міркувань про виховання та освіту на різних етапах розвитку людства» (Н. Гупан), ствердженню україністики й «українознавства – цілісної галузі знань про українців, українство, Україну, окреслених у наукових, філософсько-світоглядних, освітніх підходах» (Т. Усатенко).

Педагогічні, краєзнавчі, трудові, літературні, художньо-естетичні, релігійні та ін. традицієзнавчі надбання Полтавщини мають значний нереалізований педагогічний потенціал, потребують подальшого дослідження, теоретичного обґрунтування й інтеграції розрізнених наукових пошуків, теоретичного узагальнення народного, віками накопиченого досвіду та інших наукових й організаційних форм роботи. В умовах створення єдиного гуманітарного простору значення такого Центру актуалізується.

До основних напрямів змісту роботи з педагогічної україністики відносимо:

1. Педагогічне традицієзнавство краю (традиції, свята, звичаї, обряди, ритуали).
2. Народні ремесла, декоративно-ужиткове мистецтво (кераміка, гончарство, вишивка, писанкарство, художня різьба по дереву).
3. Педагогічне краєзнавство Полтавщини (видатні вчені, педагоги, просвітники, громадські діячі та їхня творчість): а) Сухомлиністика; б) Макаренкознавство; в) Ващенкознавство та ін.
4. Феномен мови Полтавського регіону: джерела і сучасний стан.
5. Виховна літературно-краєзнавча база Полтавщини.
6. Історичне краєзнавство регіону.
7. Виховна художньо-естетична спрямованість регіону (народна пісня, хореографія).
8. Релігійно-духовний виховний потенціал краю (релігійна традиція, вірування, фольклор).

9. Організаційно-етнографічний напрям.

10. Дослідно-експериментальна та проектна діяльність.

11. Вивчення і узагальнення передового педагогічного досвіду виховання та навчання на традиціях краю.

12. Упровадження результатів науково-дослідної роботи в практику.

13. Дослідження творчості видатних педагогічних постатей, науковою і практичною діяльністю яких творилося освітньо-виховне середовище Полтавського краю (Г. Ващенко, А. Макаренко, В. Сухомлинський та багатьох інших). Своїм походженням, навчанням, діяльністю вони навіки пов'язані з Полтавщиною. Їхні теоретичні здобутки складають провідну концепцію Інституту педагогічної україністики.

14. Видавнича діяльність інституту.

Науково-дослідна діяльність інституту здійснюється в контексті означених напрямів, орієнтована на піднесення виховної й освітньої роботи в Україні, виконання комплексних наукових досліджень, розробку перспективної для країни наукової проблематики, відповідної тематики науково-практичних проектів, досліджень аспірантів і докторантів. Важливим складником діяльності інституту є створення дослідно-експериментальної бази та обґрунтування процесу впровадження результатів дослідження в широку масову практику, етнографічно-пошукова та видавнича діяльність.

1.2. Положення є нормативним документом, який регламентує діяльність Інституту. Інститут є юридичним суб'єктом і діє у відповідності до власного Положення згідно з нормативно-правовими документами як структурний підрозділ НАПН України. На його основі розробляються і відповідним чином затверджуються інші нормативні положення, зокрема:

- положення про наукову Раду;
- положення про науковий Центр;
- положення про наукову Лабораторію;
- положення про наукову Групу.

1.3. Інститут як науково-методичний підрозділ НАПН України наділений автономією у вирішенні таких питань:

- розробки наукової проблематики за кожним із виділених напрямів педагогічної україністики;
- розробки перспективних комплексних досліджень з актуальних питань загальної проблематики;
- розробки тематики наукових досліджень аспірантів і докторантів згідно з означеними напрямами;
- організації психолого-педагогічної підготовки та перепідготовки викладачів ВНЗ м. Полтави з педагогічної україністики;
- організації дослідно-експериментальної бази з усіх напрямів дослідження педагогічної україністики;
- оцінювання і впровадження результатів науково-дослідної роботи в практику загальноосвітніх шкіл та вищих навчальних закладів.

1.4. За формою власності Інститут є підрозділом у структурі НАПН України і підпорядковується Міністерству освіти і науки України. У свою чергу його структурними підрозділами є: Наукові Центри, Лабораторії, Групи.

1.5. Адреса Інституту: м. Полтава, вул. Остроградського, 2, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка.

2. Зміст, завдання діяльності, права та обов'язки Інституту

2.1. Інститут як суб'єкт науково-дослідної роботи і як структурний підрозділ НАПН України – юридична особа, яка керується принципами автономного самоврядування, за погодженням з Президією НАПН України:

- самостійно планує науково-дослідну роботу в галузі педагогічної україністики;

- вирішує питання організації комплексних наукових досліджень;
- бере участь в організації й проведенні масових та індивідуальних форм наукової роботи – наукових конференцій, семінарів, міжнародного і всеукраїнського рівнів, круглих столів, консультацій для науковців, студентів, аспірантів і докторантів та ін.;
- бере участь у підготовці та перепідготовці наукових, науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації (кандидатів і докторів наук) із означеної проблематики;
- за дорученням Президії НАПН України здійснює зовнішні зв'язки;
- подає до Президії пропозиції стосовно співробітництва із зарубіжними спеціалістами;
- здійснює видання монографій, наукових посібників за результатами досліджень, власного друкованого часопису «Педагогічна україністика Полтавського регіону», при потребі займається редагуванням фахових збірників із педагогіки;
- здійснює наукове керівництво і методичну підтримку учителів базових навчальних закладів (експериментальних, передового досвіду, авторських, шкіл-майстерень тощо);
- розробляє і подає на затвердження структуру Інституту та штатний розпис;
- організовує впровадження досягнень педагогічних досліджень у практику.

2.2. Основними завданнями діяльності є координація та виконання наукових праць:

- з актуальних питань методології історії та теорії педагогіки;
- історико-педагогічних досліджень з краєзнавства, передусім щодо педагогів, письменників, учених, які за своїм походженням чи діяльністю пов'язані з Полтавщиною;
- виховного потенціалу традицій і ремесел Полтавського регіону (вишивки, гончарство, лозоплетіння тощо);
- художньо-естетичних, мистецтвознавчих особливостей регіону (пісні, хореографії, етнографії, кобзарства);
- феномена мови регіону та літературно-краєзнавчої бази, її виховного і філологічного значення, передусім що стосується письменників й учених, яких дала світові Полтавська земля;
- релігійно-духовного виховного потенціалу;
- етнографічної виховної діяльності;
- організації дослідно-експериментальної діяльності;
- узагальнення та впровадження в практику результатів досліджень і передового педагогічного досвіду;
- науково-видавничої діяльності.

2.3. На науково-педагогічній базі регіону Інститут займається розв'язанням:

- визначених питань україністики краю;
- актуальних проблем теорії та історії педагогіки, виховання, дидактики, соціальної педагогіки і соціально-педагогічної діяльності, передусім – формування виховальних суб'єкт-суб'єктних відносин у загальноосвітній і вищій школі на засадах людиноцентризму як ключового напрямку модернізації освіти і виховання в Україні;
- актуальних питань професійної підготовки (перепідготовки) та підвищення кваліфікації фахівців з педагогіки;
- проблем теорії та практики вітчизняної історико-педагогічної думки і порівняльної педагогіки щодо всебічного і гармонійного розвитку особистості, досягнень педагогіки розвинених зарубіжних країн;
- впровадження результатів науково-педагогічних досліджень у практику ВНЗ різного рівня акредитації та загальноосвітніх шкіл;
- обґрунтування нових педагогічних технологій (політехнологізації, профільного навчання, особистісно-соціального виховання інноваційних проектів «школи майбутнього» тощо) та їх упровадження в освітню практику на засадах внутрішньої мотивації до розвитку самостійного учіння і самовиховання;
- дослідження проблем педагогічного менеджменту різного рівня;

— вивчення життя і творчості педагогів, які за своїм походженням і творчістю пов'язані з Полтавщиною;

— впровадження результатів досліджень педагогічної україністики в практику.

2.4. Інститут має право:

— визначати зміст, форми і методи роботи наукових Центрів, Лабораторій та творчих Груп;

— розробляти та запроваджувати власні програми науково-дослідної діяльності;

— створювати структурні підрозділи, формувати штатний розклад відповідно до цього Положення;

— укладати угоду про спільну діяльність з науковими організаціями в Україні та за її межами для виконання визначених завдань відповідно з чинним законодавством;

— здійснювати консультування студентів, аспірантів, докторантів, вчителів, викладачів ВНЗ з питань науково-дослідної роботи.

3. Структура Інституту

3.1. Основними структурними підрозділами Інституту є:

— науково-експериментальні Центри;

— науково-експериментальні майданчики;

— наукові проблемні Групи;

— авторські школи;

— наукові Лабораторії;

— центри впровадження результатів досліджень;

— видавничий відділ.

Структурні підрозділи та Центри, Лабораторії, Групи працюють на бюджетному фінансуванні НАПН України та університету, госпрозрахунку. Інші вказані підрозділи функціонують на громадських засадах.

3.2. Керівництво діяльністю Інституту здійснюється директором, його заступником, науковою Радою, керівниками Центрів, Лабораторій, Груп.

Рішення про створення, реорганізацію Інституту, його ліквідацію приймає НАПН України за поданням ученої ради ПНПУ імені В.Г. Короленка.

Структуру Інституту, призначення директора, заступника, їхні обов'язки та функції затверджує Президія НАПН України.

3.3. Науковий Центр є основним науковим структурним підрозділом Інституту, який організує науково-дослідну діяльність.

Посаду керівника наукового Центру може займати особа, яка має ступінь доктора наук і вчене звання професора.

3.4. Інститут у своєму складі має наукові Лабораторії та Групи, які здійснюють науково-дослідну роботу. Ними керують кандидати педагогічних наук.

4. Управління Інститутом

4.1. Управління Інститутом здійснюється на основі принципів:

— єдиноначальності й колегіальності;

— людиноцентризму та суб'єктності;

— суміщення прав органів управління Університету та НАПН України;

— толерантності й елективності;

— розмежування управлінських функцій;

— об'єктивності та науковості.

— *зовнішнє керівництво здійснюється ректором Університету;*

— внутрішнє – директором, заступником, науковою Радою.

4.2. Права та обов'язки.

Права та обов'язки *директора:*

— підбір кадрів, координація завдань, змісту діяльності і звітності Інституту за погодженням з Президією НАПН України;

- здійснення загального керівництва роботою Центрів, Лабораторій і Груп згідно з основними напрямками педагогічної україністики;
- здійснення конкретного керівництва одним із напрямів роботи Інституту;
- організація планування і забезпечення змісту діяльності Інституту в контексті наукової концепції;
- надання різнопланових наукових консультацій;
- здійснення наукової експертизи досліджень з метою впровадження інноваційних ідей у практику.

Права та обов'язки заступника з науково-організаційної роботи:

- планування роботи наукової Ради;
- організація та проведення колективних форм наукової роботи – наукових конференцій, семінарів, симпозіумів, педагогічних читань тощо;
- організація впорядкування та редагування друкованого органу Інституту, фахових збірників (при потребі);
- здійснення зовнішніх зв'язків.

Права та обов'язки керівників наукових Центрів і Лабораторій:

- розробка концептуальних програм досліджень;
- здійснення планування роботи;
- визначення змісту, форм і методів роботи Центру;
- організація роботи наукових Груп;
- участь у заходах, що проводяться в Інституті;
- звітування перед науковою Радою та директором про результати роботи Центрів і Лабораторій.

5. Зв'язки з науково-дослідними установами України, міжнародні зв'язки

5.1. Інститут має право через Університет на встановлення зв'язків з науково-дослідними установами України, здійснення міжнародних зв'язків, та зв'язків із українцями за кордоном, дослідження місця і ролі здобутків української педагогіки у контексті світової педагогічної думки.

5.2. Основними формами зв'язків можуть бути:

- проведення спільних наукових розробок;
- проведення спільних масових й індивідуальних наукових заходів, конференцій, семінарів, симпозіумів, педагогічних читань тощо;
- підготовка і видання монографій, посібників, збірників наукових праць, методичних рекомендацій, положень;
- вивчення досвіду наукової роботи.

6. Фінансування діяльності Інституту

6.1. Майно і фінанси Інституту формуються з бюджетних спеціальних коштів, благодійних організацій та меценатів.

6.2. Використання бюджетних та позабюджетних коштів на потреби Інституту визначає Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, НАПН України.

6.3. Інститут вирішує питання, пов'язані з укладанням угод щодо співробітництва, які не суперечать чинному законодавству України.

6.4. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, НАПН України визначає посадові оклади і ставки заробітної плати науковим працівникам Інституту в межах встановленого порядку фонду заробітної плати, можливостей кошторису.

6.5. Інститут має право на (своєчасне, кожного місяця) отримання заробітної плати для працівників Інституту.

Положення не вичерпує всіх проблем і можливостей україністики. Проте воно може стати ланкою подальшої розбудови національної освіти. Вчені, які займаються глибоким вивченням україністики, не стануть аутсайдерами в науці, поки жива Україна й український народ.